

Εισαγωγή στην Επικοινωνία

Δρ. Λήδα Τσενέ

WHAT IS COMMUNICATION?

*Definition Concept
Process and
Types*

Τι είναι η επικοινωνία;

Η Επικοινωνία είναι κατεξοχήν κοινωνική λειτουργία

Ζωτική ανάγκη και αναπόδραστο στοιχείο του ιδιωτικού και δημοσίου βίου

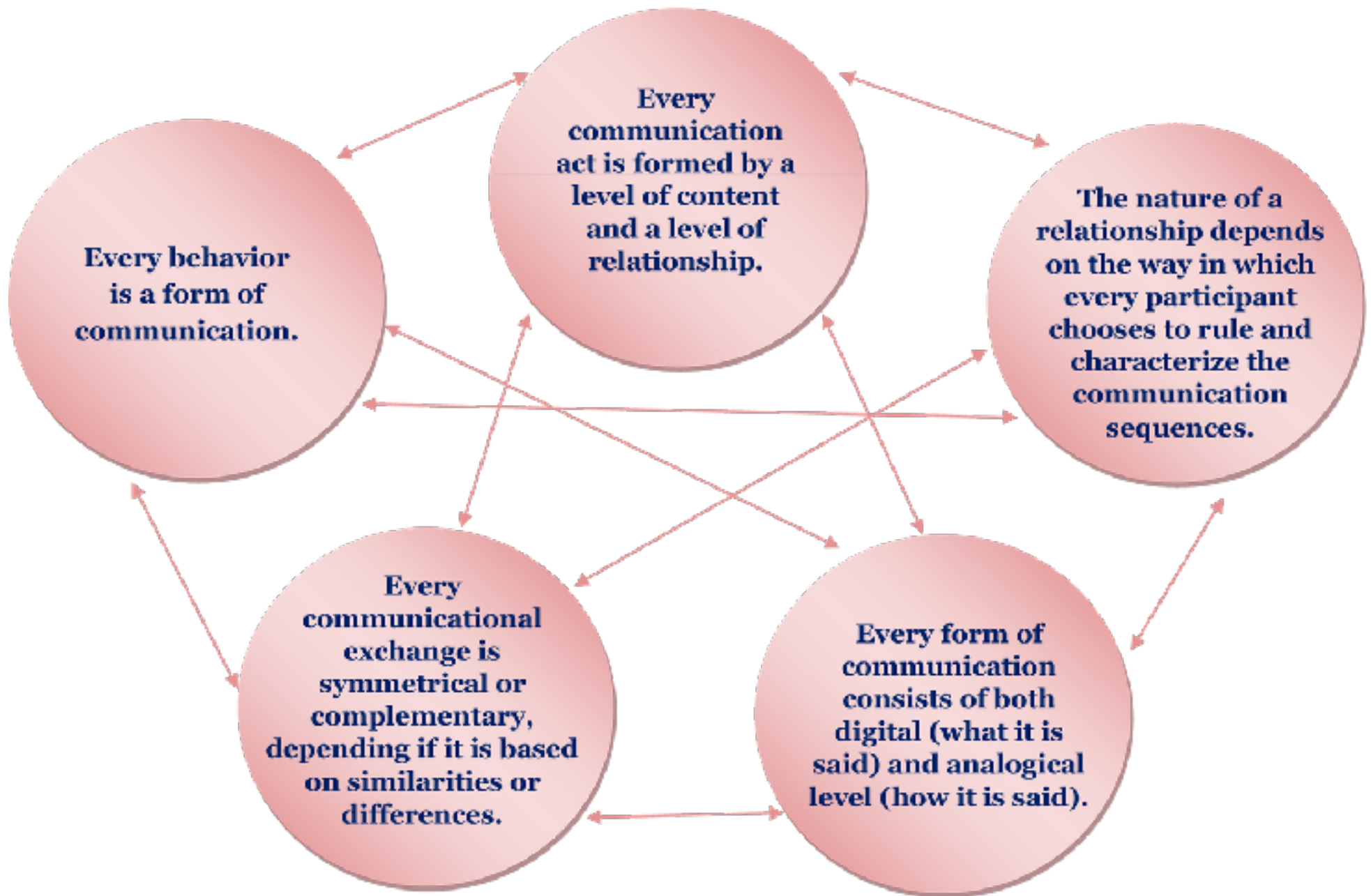
Η αποτελεσματικότητά της δεν είναι εγγυημένη

We cannot not communicate.

[Paul Watzlawick, Mental Research
Institute, Palo Alto, California]

Palo Alto Model of Communication

Τι είναι η επικοινωνία;

«Η επικοινωνία είναι μια από αυτές τις ανθρώπινες δραστηριότητες που όλοι αναγνωρίζουν, αλλά λίγοι μπορούν να ορίσουν ικανοποιητικά. Η επικοινωνία είναι το να συνομιλείς με άλλους ανθρώπους, είναι η τηλεόραση, είναι η διάχυση πληροφορίας, είναι η κόμμωσή μας, είναι η λογοτεχνική κριτική, η λίστα είναι ανεξάντλητη»

J. Fiske, 1980

Τι είναι η Επικοινωνία

- Ένα αχανές πεδίο γνώσης και πρακτικής
- Μια σειρά τεχνικών, οι οποίες ποικίλλουν ανάλογα με το είδος, τη μορφή και τη διαδικασία υλοποίησης μιας επικοινωνιακής πράξης, αλλά και ανάλογα με τον σκοπό για τον οποίο η επικοινωνία αξιοποιείται κάθε φορά ως μέσο.

Γιατί επικοινωνούμε;

- Για να μεταδώσουμε ιδέες
- Για να μοιραστούμε σκέψεις
- Για να απορροφήσουμε νέα πληροφορία
- Για να ψυχαγωγηθούμε
- Για να επηρεάσουμε

Η επικοινωνία μας επιτρέπει να λειτουργούμε αποτελεσματικά

Κοινωνικά
Πολιτισμικά
Πολιτικά
Οικονομικά

Η Επικοινωνία είναι Μεσοποιημένη

Τι είναι τα Μέσα;

- Ένας ευρύτερος ορισμός
- Κάθε κανάλι που χρησιμοποιούμε για να επικοινωνήσουμε

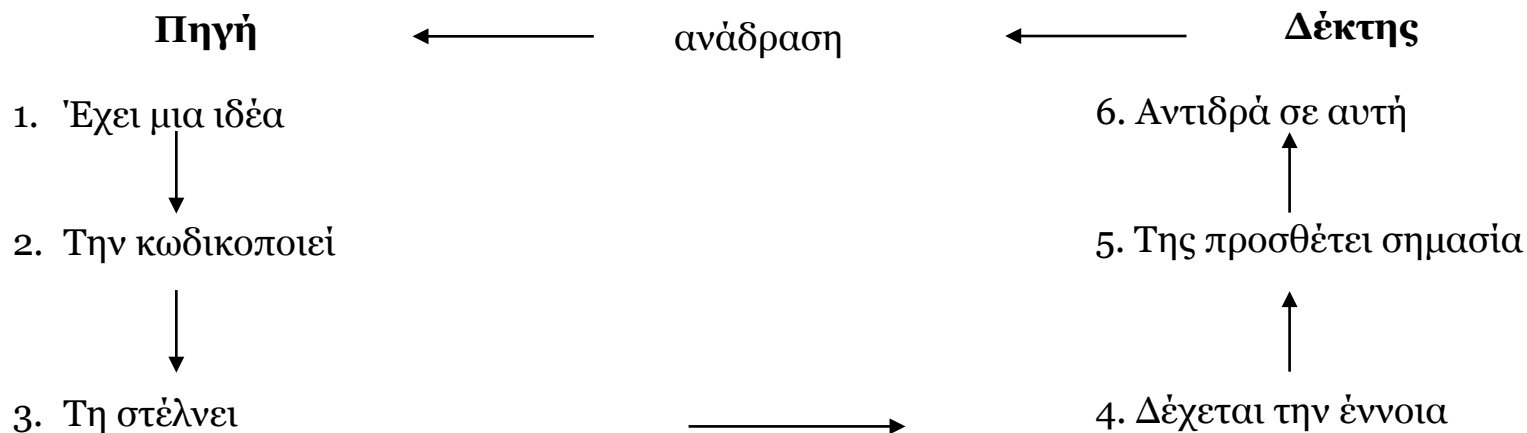

Το αντικείμενο της επικοινωνίας

Η επιστήμη της επικοινωνίας ενδιαφέρεται κυρίως για τρία σημαντικά θέματα:

- για τη μορφή και το είδος των **παραγόντων** που συμμετέχουν σε μια διαδικασία διαπροσωπικής, ομαδικής ή μαζικής επικοινωνίας
- για την **αλληλεπίδραση και την αλληλεξάρτηση** που υπάρχει ανάμεσα στην κοινωνία και στα μέλη της, όταν αυτά επικοινωνούν μεταξύ τους με οποιονδήποτε τρόπο
- για το **αποτέλεσμα** που μπορεί να προκύψει σε κάθε συγκεκριμένη επικοινωνία

Η διαδικασία της ανθρώπινης επικοινωνίας

WHAT IS COMMUNICATION?

Communication is the process of sending and receiving messages through verbal or nonverbal means.

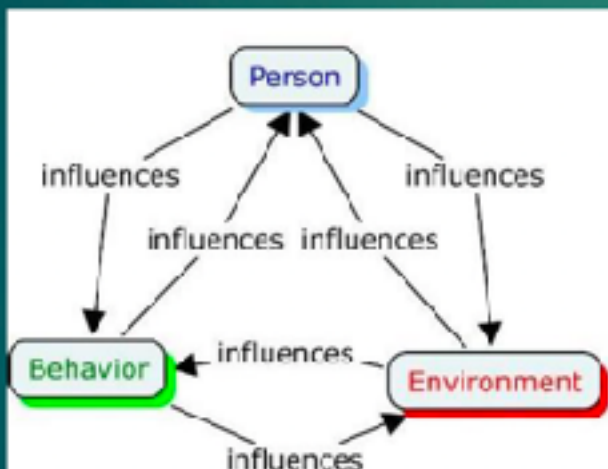
Η Επιστήμη της Επικοινωνίας

- Θεωρίες
- Μοντέλα
- Μέθοδοι

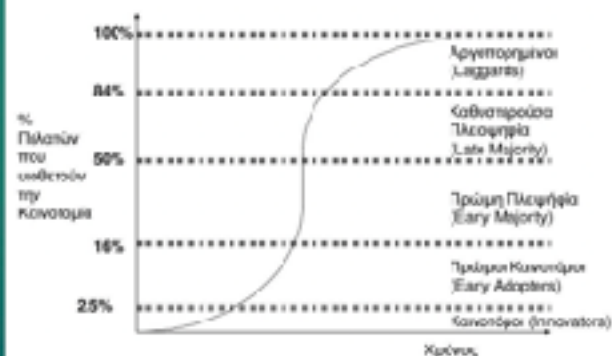

Η Επιστήμη της Επικοινωνίας

Τα μοντέλα/υποδείγματα είναι συνήθως οπτικοποιημένες αναπαραστάσεις σχέσεων, συναφειών και υποθέσεων

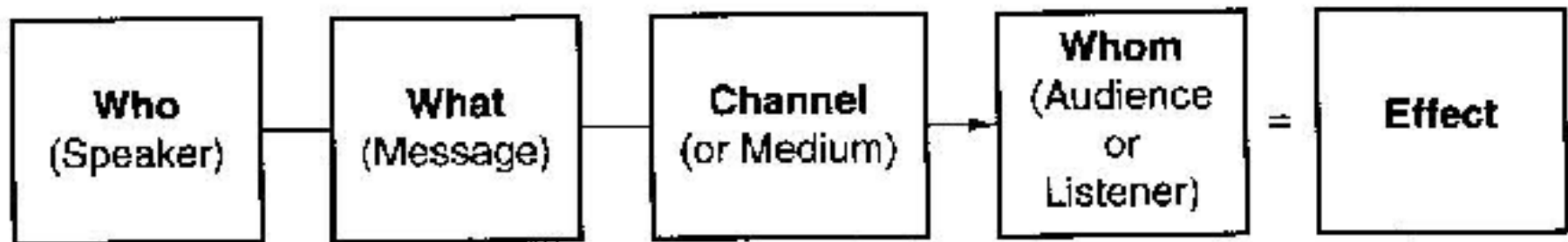

Διάδοση Ριζικής Καινοτομίας: Καμπύλη S

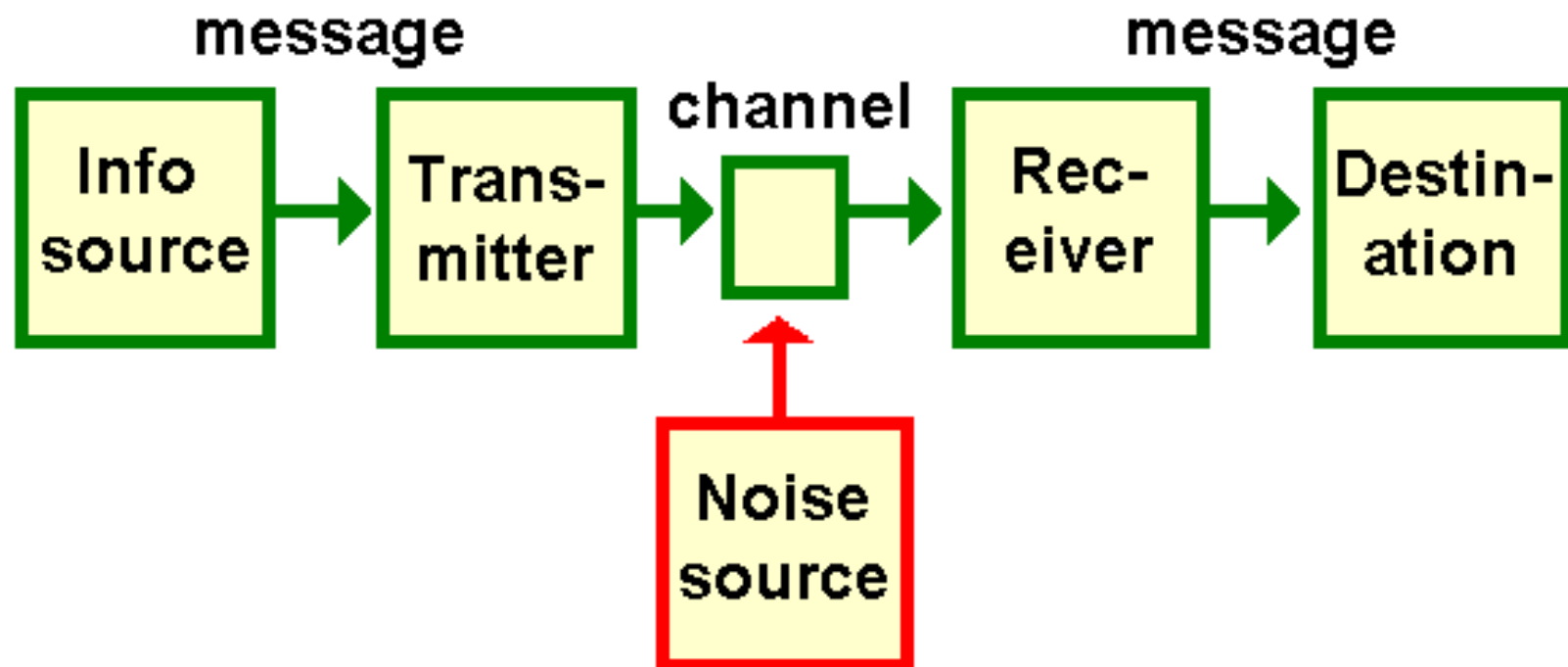
1. Γραμμικό Μοντέλο

Μοντέλα που θεωρούν ως βάση της επικοινωνιακής διαδικασίας την πειθώ και στηρίζονται στη συμπεριφορική θεωρία των αντανακλαστικών.

Lasswell's Model.

Το μοντέλο των Shannon & Weaver

Η έννοια του θορύβου:

- Οτιδήποτε προστίθεται στο σήμα μεταξύ του μετασχηματισμού και της λήψης του μηνύματος και δεν προέρχεται από την πηγή.

Η έννοια της πληροφορίας:

- Κάθε τι που μειώνει την αβεβαιότητα

Η έννοια του καναλιού:

- Τα φυσικά μέσα τα οποία μετασχηματίζουν τα σήματα/σημεία

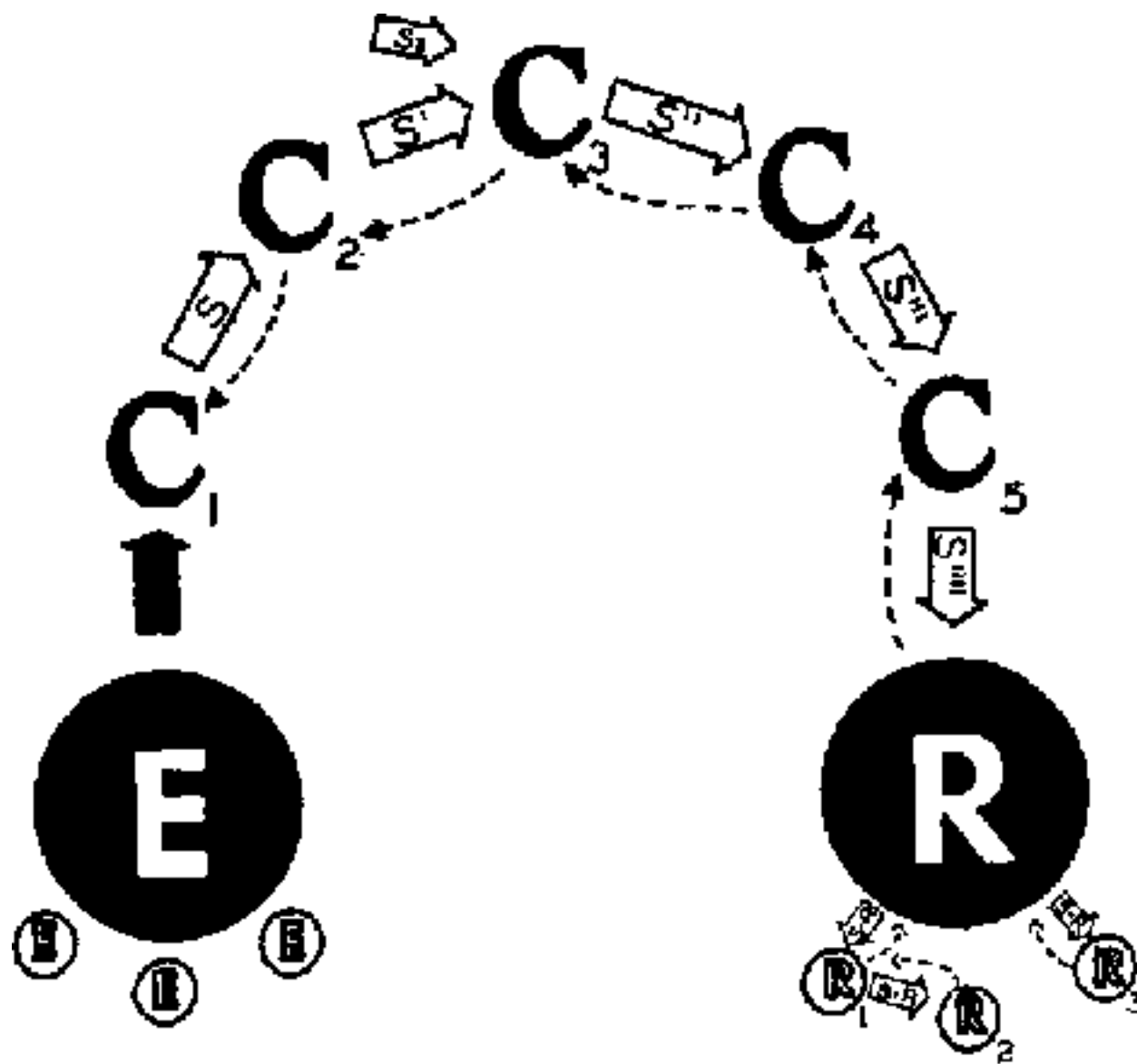
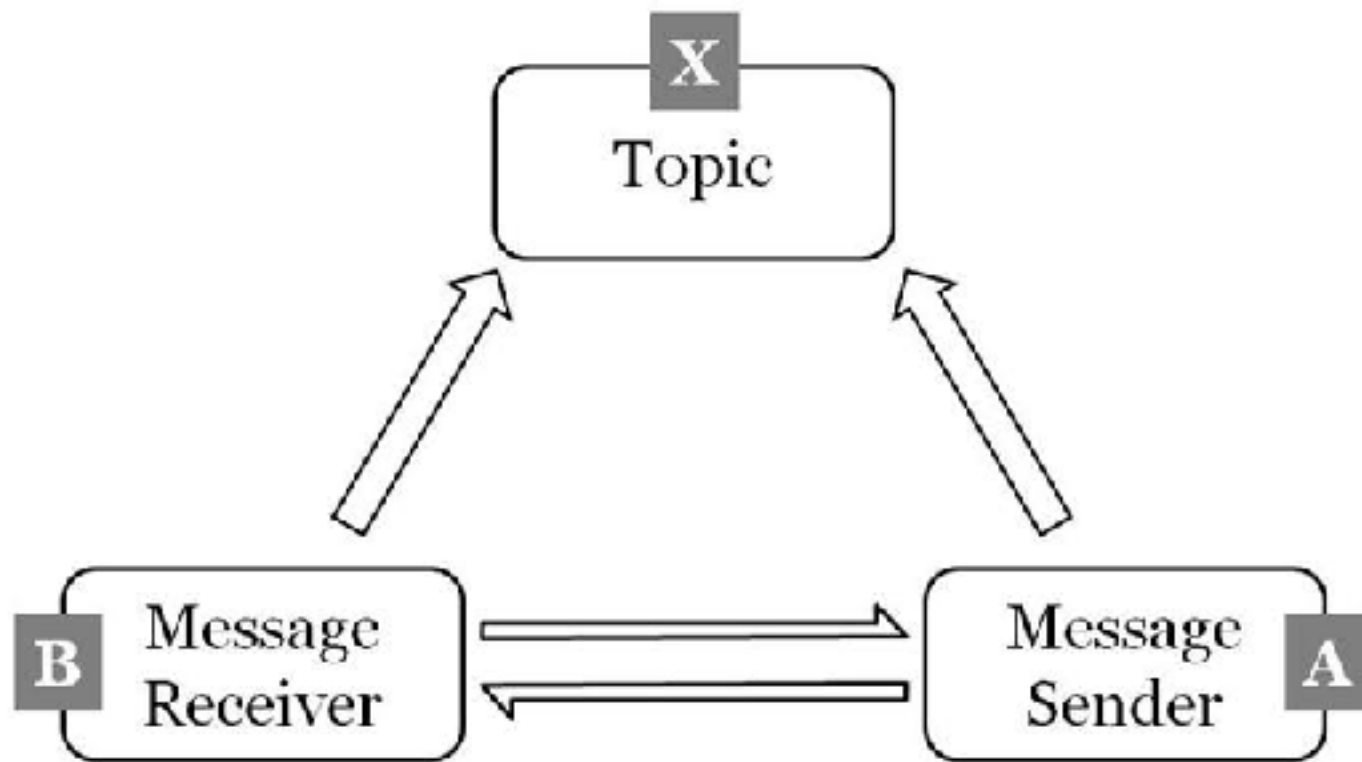

FIGURE 1

Η έννοια του gatekeeper (πυλωρός)

2. Τα πολυεπίπεδα μοντέλα

Μοντέλα που συνυπολογίζουν την επιρροή και άλλων παραγόντων εκτός από τον πομπό, το μέσο και τον δέκτη.

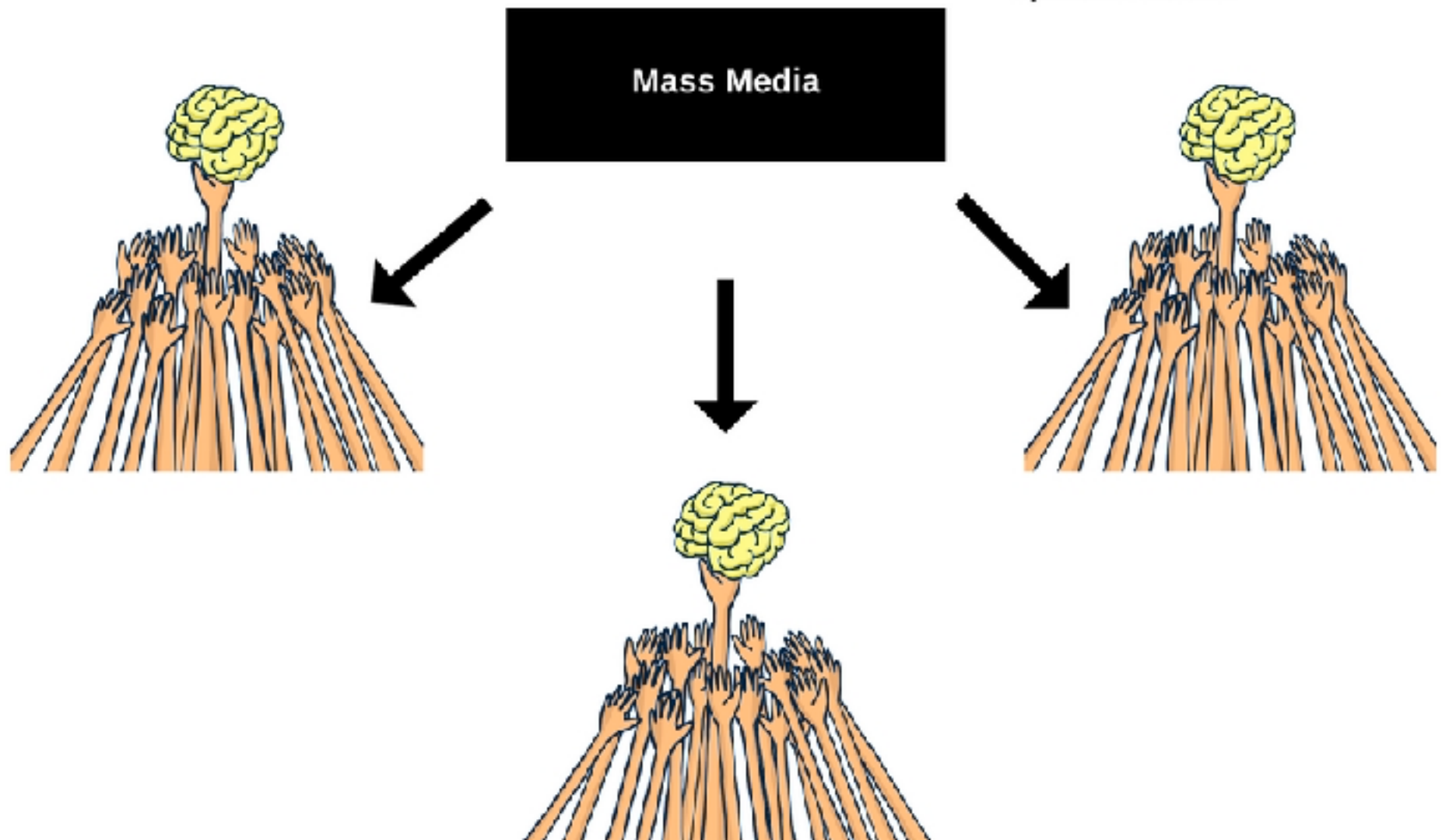
The Newcomb's Model

Two-Step Flow Model

Opinion Leader

Individuals in
social contact with
opinion leader

Μοντέλα Επικοινωνίας: το μοντέλο του Gerbner (1956)

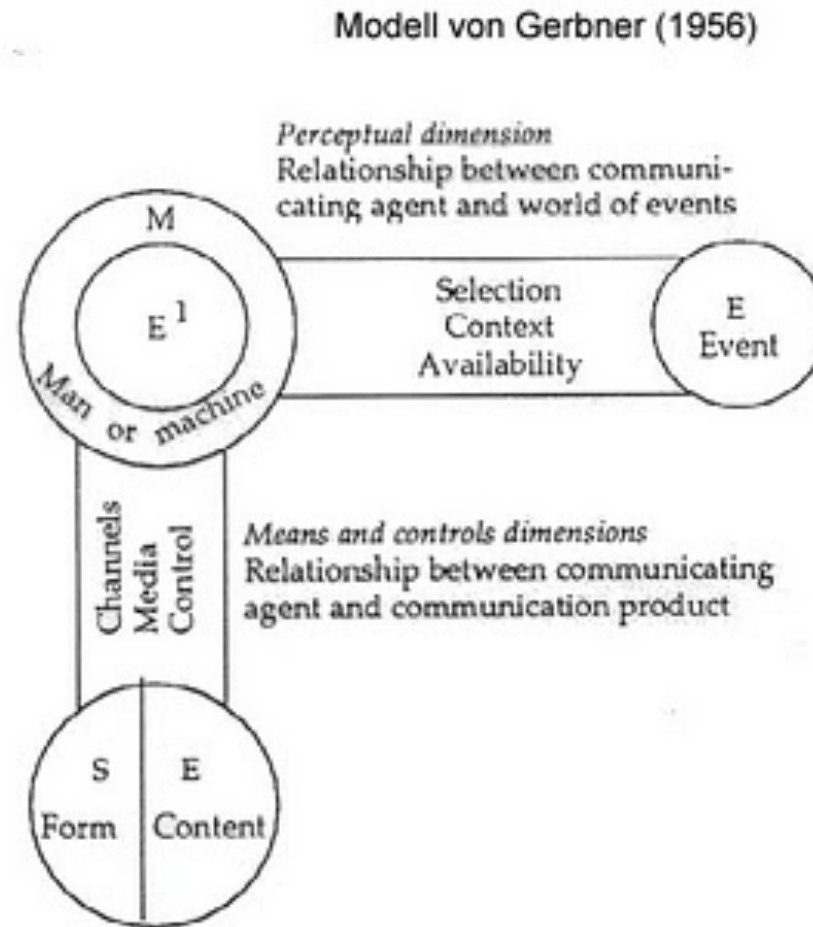
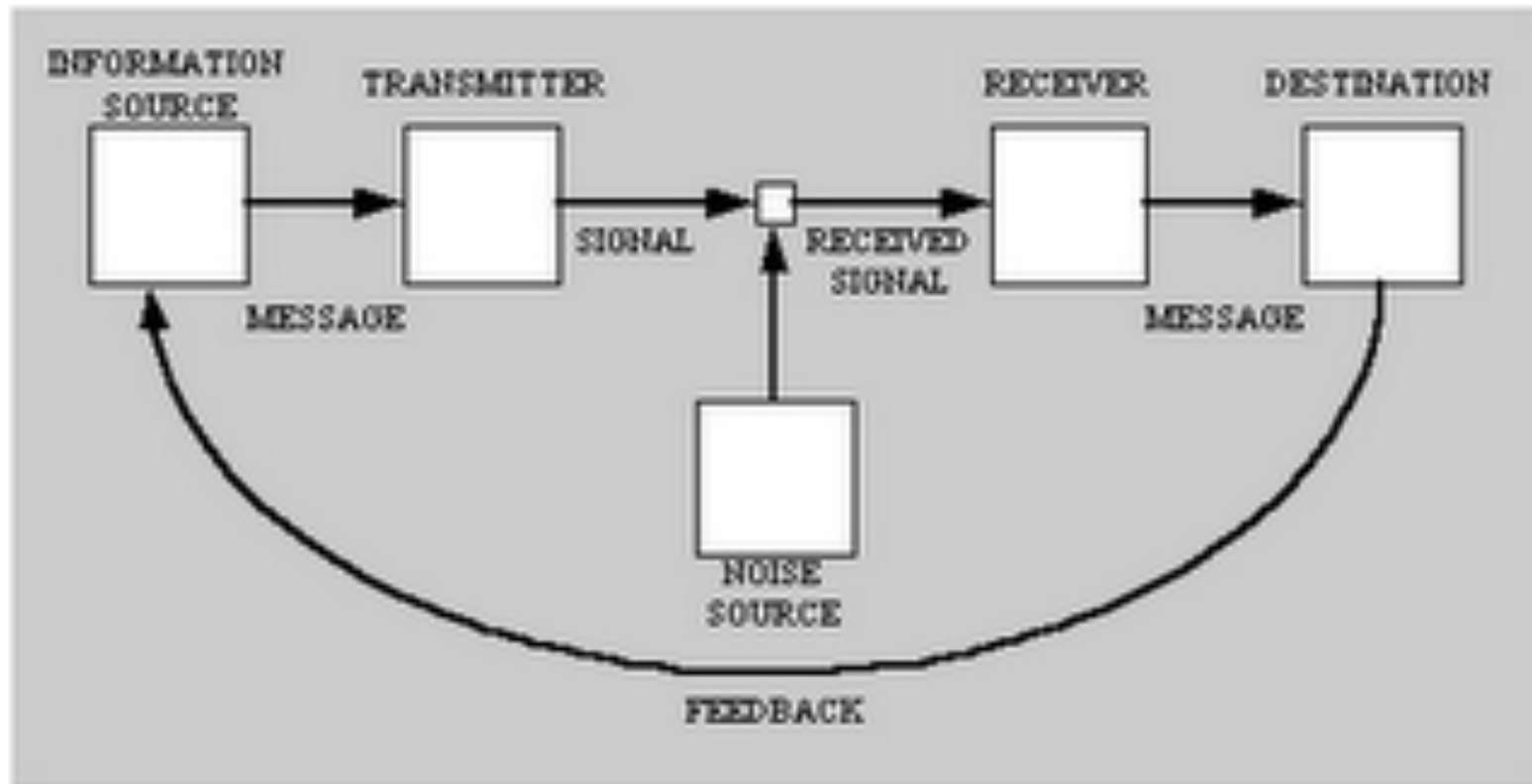

Abbildung 3: (Quelle: D. McQuail and S. Windahl: Communication models, S. 19.)

aus: Maletzke 1998, S.63.

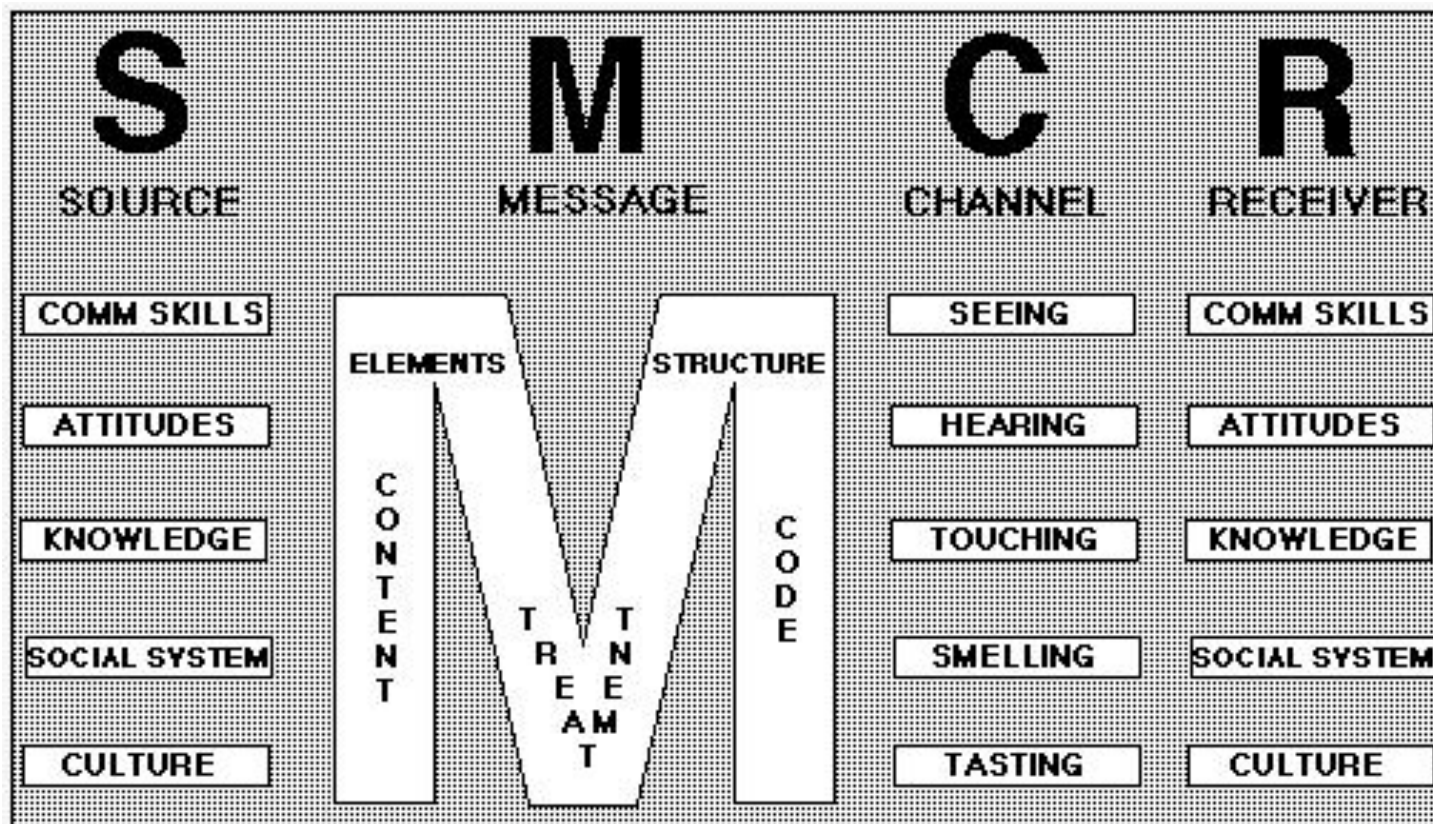
Το μοντέλο του Wilbur Schramm

Ήδη εντοπίζουμε στοιχεία που καθιστούν μια επικοινωνιακή πράξη αποτελεσματική

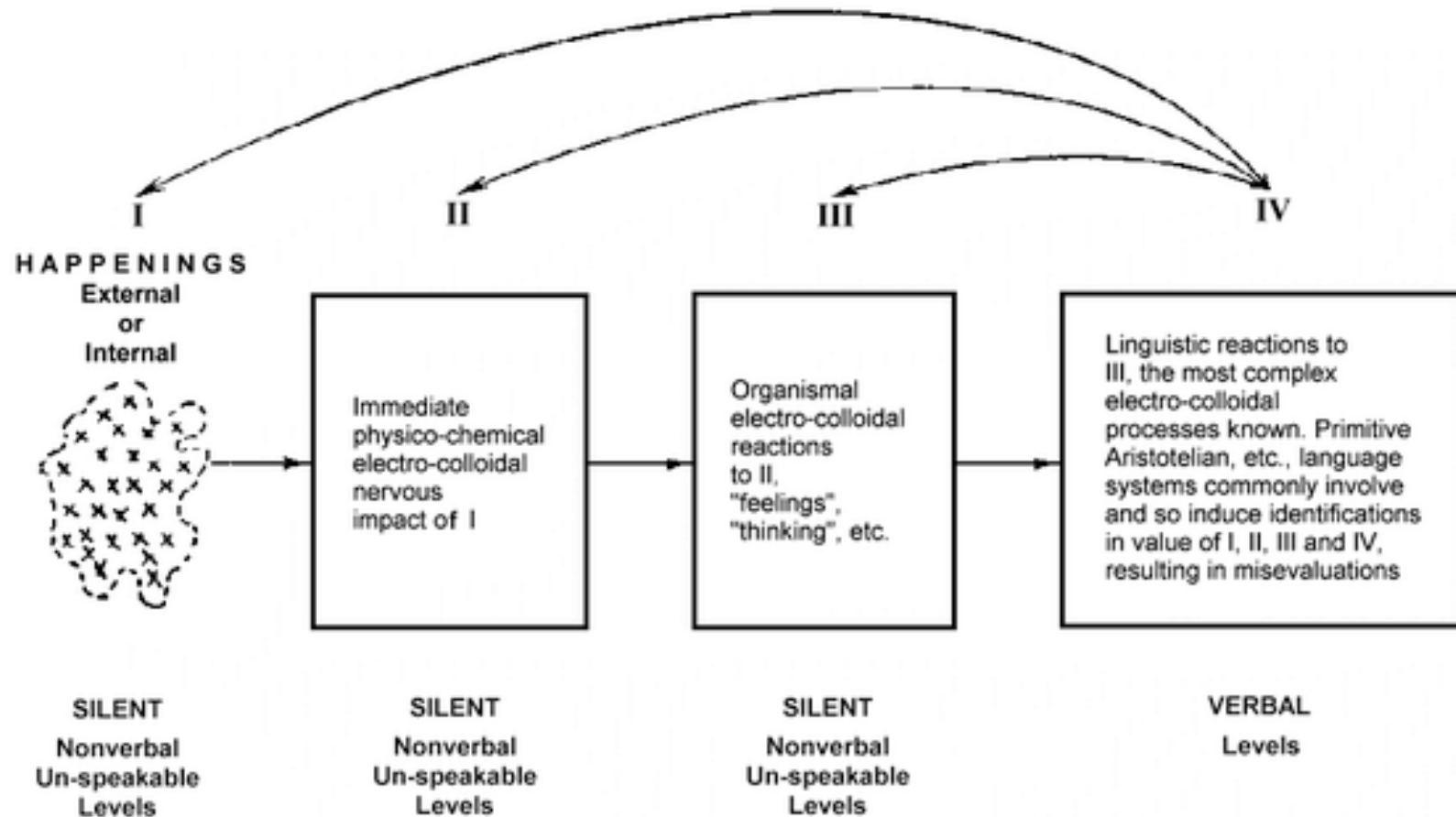
- Ξεκάθαροι στόχοι
- Σωστά μηνύματα που τραβούν την προσοχή
- Προσαρμογή μηνύματος στο επιλεγμένο Κοινό
- Επιλογή κατάλληλων Μέσων και Καναλιών
- Εξάλειψη πιθανών πηγών «θορύβου»
- Διασφάλιση ανατροφοδότησης

Το μοντέλο του David Berlo

Το 1960, ο David Berlo επέκτεινε το γραμμικό μοντέλο των Shannon και Weaver (1949) και πρότεινε το “SMCR” Μοντέλο Επικοινωνίας (Sender-Message-Channel-Receiver) το οποίο διαχωρίζει τη διαδικασία της επικοινωνίας σε ξεκάθαρα μέρη και προσθέτει επιπλέον παράγοντες που επηρεάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Το μοντέλο του Wendell Johnson

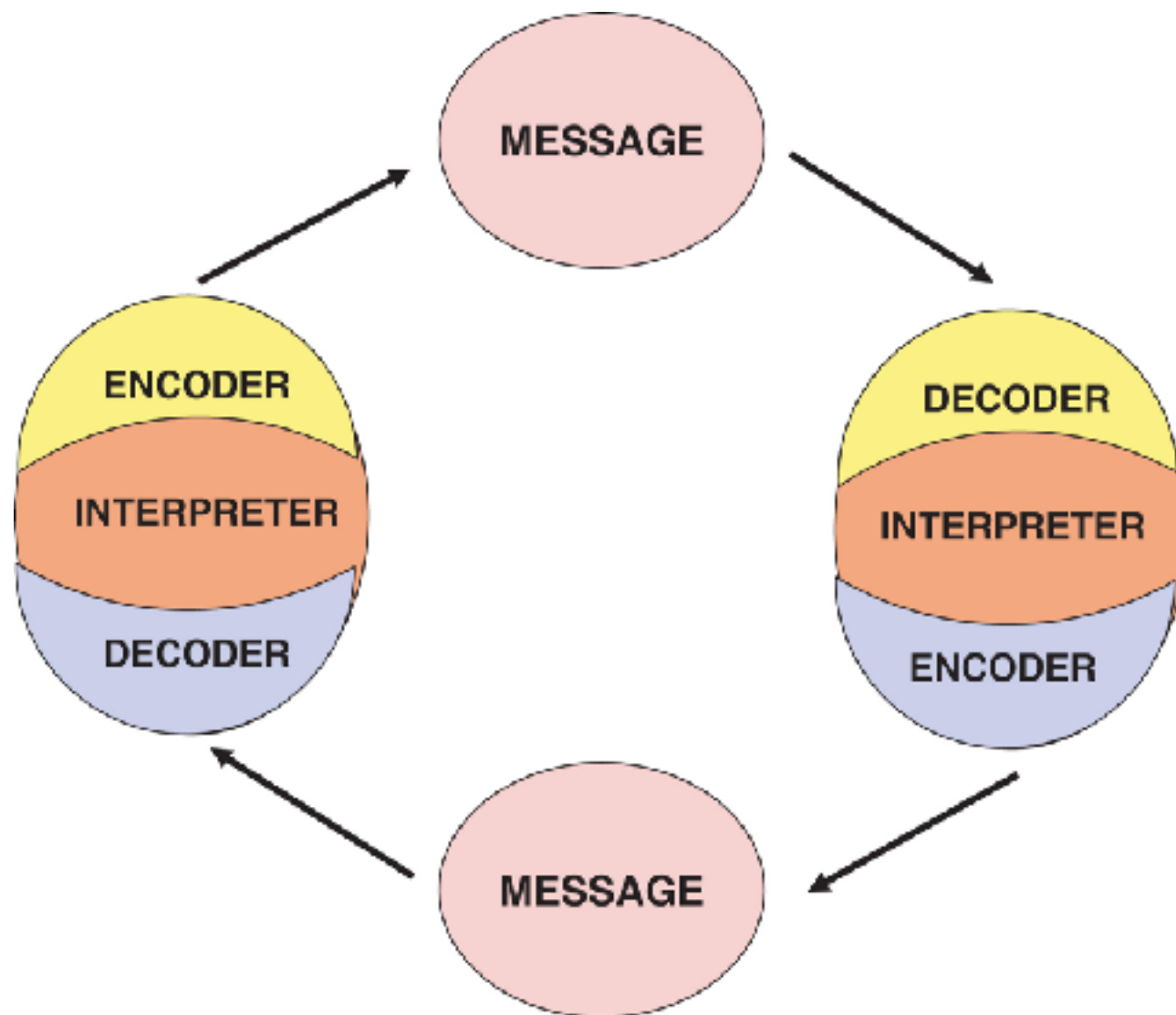

Το μοντέλο του Wendell Johnson

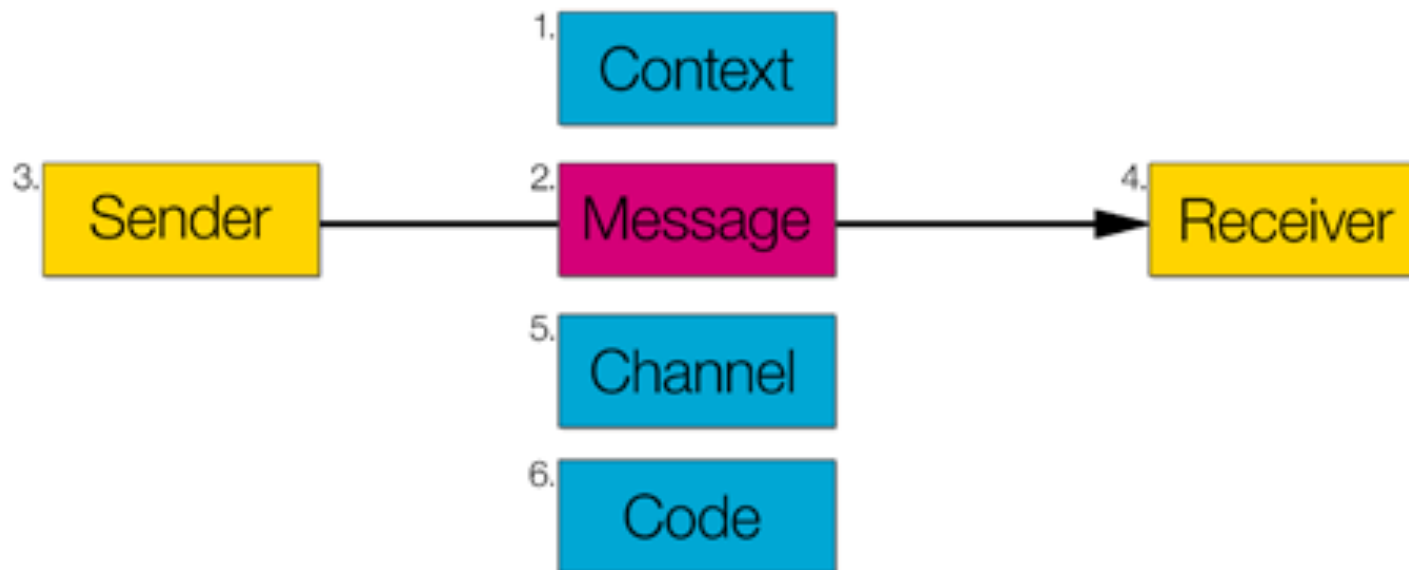
5 φάσεις:

- α. πριν ξεκινήσει η διαδικασία, στο περιβάλλον της επικοινωνίας υπάρχουν εξωτερικά ερεθίσματα τα οποία ποικίλουν
- β. ένα ή περισσότερα αισθητήρια όργανα συλλαμβάνουν κάποιο ερέθισμα και διεγείρονται
- γ. το σώμα λειτουργεί ως φίλτρο το οποίο διυλίζει όλα τα ερεθίσματα (προληκτική κατάσταση)
- δ. τα ερεθίσματα μετατρέπονται σε σύμβολα έτοιμα πλέον να επικοινωνηθούν
- ε. επιλογή και επικοινωνία μηνυμάτων

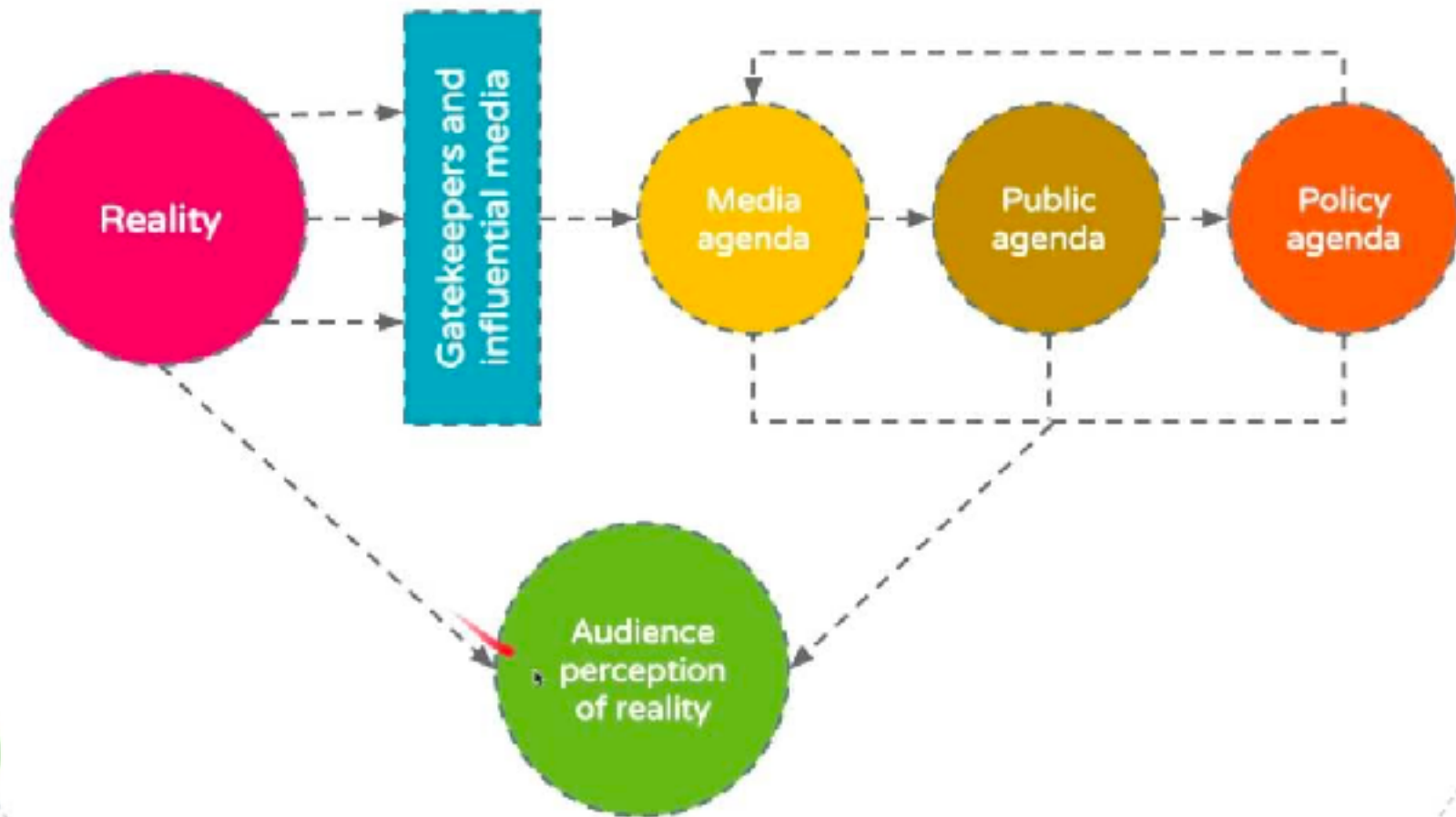
Το μοντέλο του Charles E. Osgold

Το μοντέλο του Jakobson

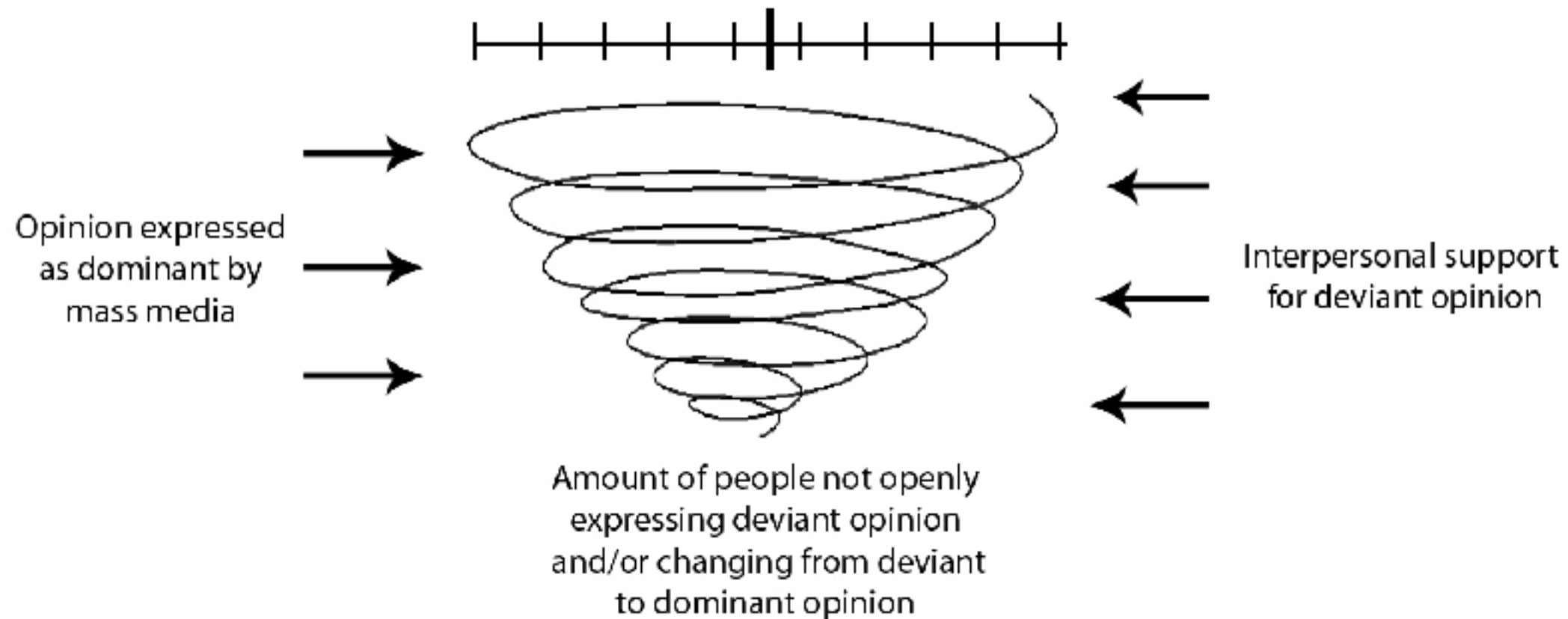

The Agenda-Setting Function theory model

Θεωρίες πλαισίωσης (Goffman)

Πρόκειται δηλαδή για την τακτική της επιλογής κάποιων όψεων της πραγματικότητας και την εμφατικοποίησή τους ώστε να προάγεται συγκεκριμένη ερμηνεία ή ηθική αξιολόγηση (κατευθύνοντας την προσοχή σε κάποιες όψεις της πραγματικότητας και αποσιωπώντας άλλες). Το πλαίσιο αποτελεί σημαντικό κομμάτι της διαδικασίας μέσα από την οποία τα άτομα νοηματοδοτούν αυτό που ακούν ή βλέπουν και είναι κεντρικό πολιτισμικό χαρακτηριστικό (Goffman, 1981). Το κοινό ρεπερτόριο πλαισίων είναι ο συνδετικός κρίκος ανάμεσα στην παραγωγή και την κατανάλωση των ειδήσεων (οι δημοσιογράφοι διαμορφώνουν το περιεχόμενο των ειδήσεων, χρησιμοποιώντας οικεία πλαίσια αναφοράς).

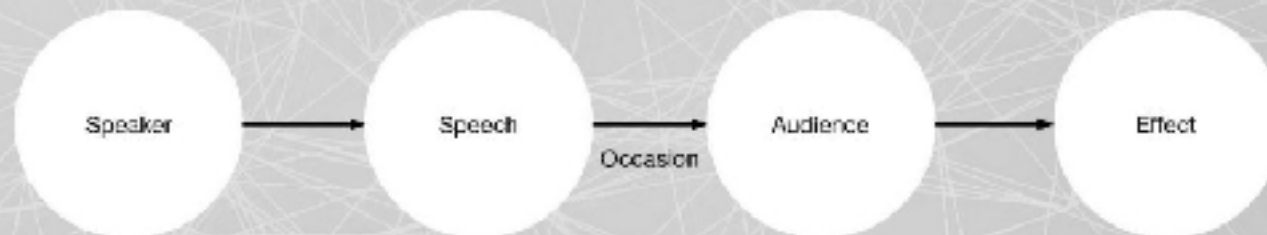

Elisabeth Noelle- Neumann's Spiral of Silence

*Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩ-
ΝΙΑ (J. CAREY, 1975)*

Για τον Carey, το βασικό χαρακτηριστικό της επικοινωνίας είναι η μετάδοση συμβόλων από απόσταση με στόχο τον έλεγχο (κάτι που προϋποθέτει διαμεσολάβηση και σχέσεις αίτιου-αποτελέσματος). Πρόκειται για μια εναλλακτική «τελετουργική» οπτική της επικοινωνίας σύμφωνα με την οποία η επικοινωνία συνδέεται με όρους όπως η αμοιβαιότητα, η συμμετοχή, η σύμπραξη, η συντροφικότητα, η υιοθέτηση μιας κοινής πεποιθήσης. Μια τελετουργική θεώρηση δεν κατευθύνεται στη διάδοση των μηνυμάτων στο χώρο αλλά στη διατήρηση της κοινωνίας στο χρόνο (δεν πρόκειται δηλαδή για την πράξη της μετάδοσης της πληροφορίας, αλλά για την αντιπροσώπευση κοινών πεποιθήσεων). Βασίζεται στην αμοιβαιότητα της αντίληψης και των συναισθημάτων και απαιτεί συχνά κάποιο στοιχείο παράστασης (ώστε να επιτευχθεί η επικοινωνία), ενώ θεωρείται πηγή ικανοποίησης.

Aristotle's Model of Communication

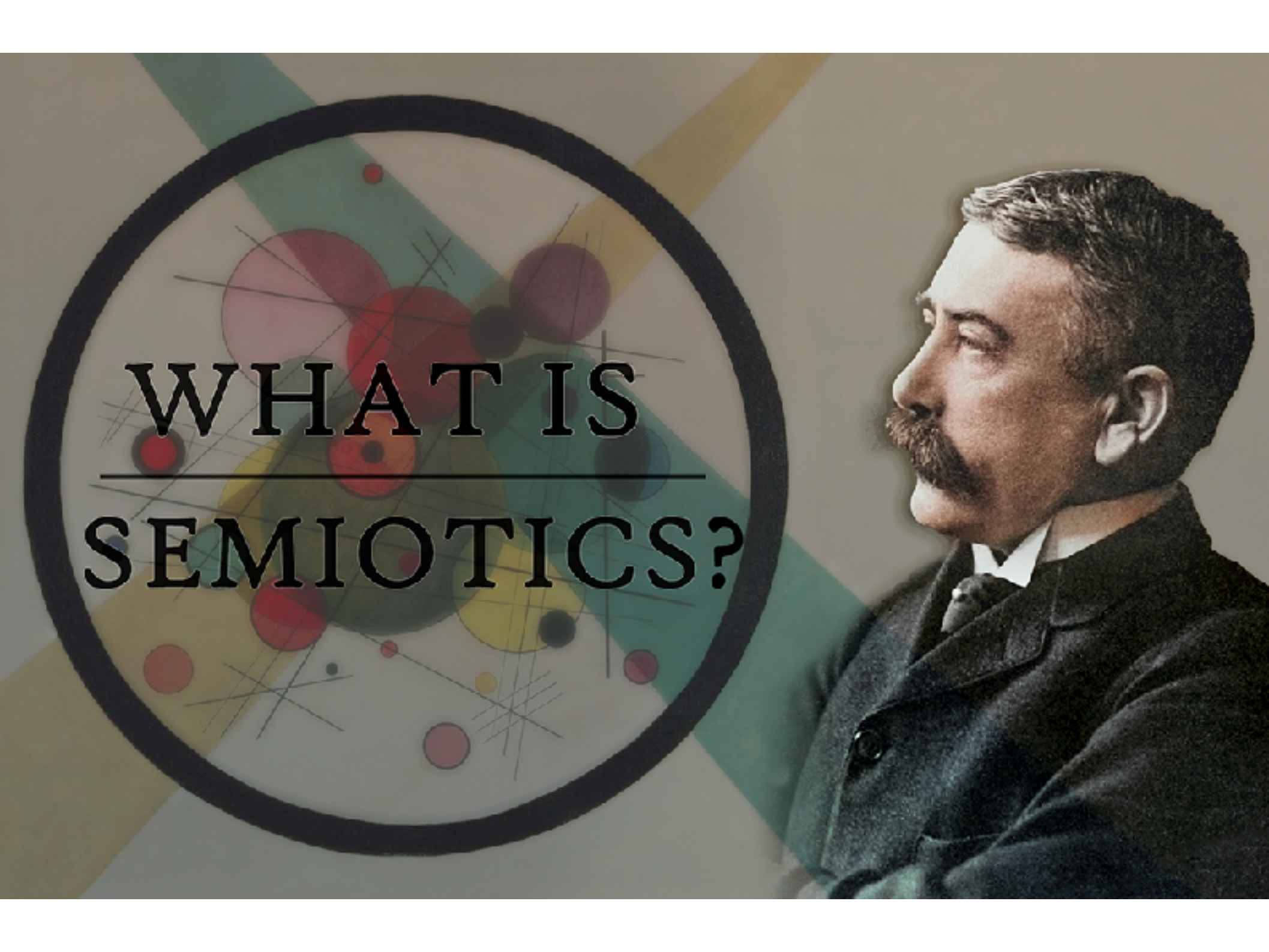

Author
Aristotle

Country of Origin
Ancient Greece

Date
~350 B.C.

WHAT IS SEMIOTICS?

SEMIOTICS

The study of signs and symbols especially the relations between written and spoken signs and their referents to the physical world or peoples' interpretations.

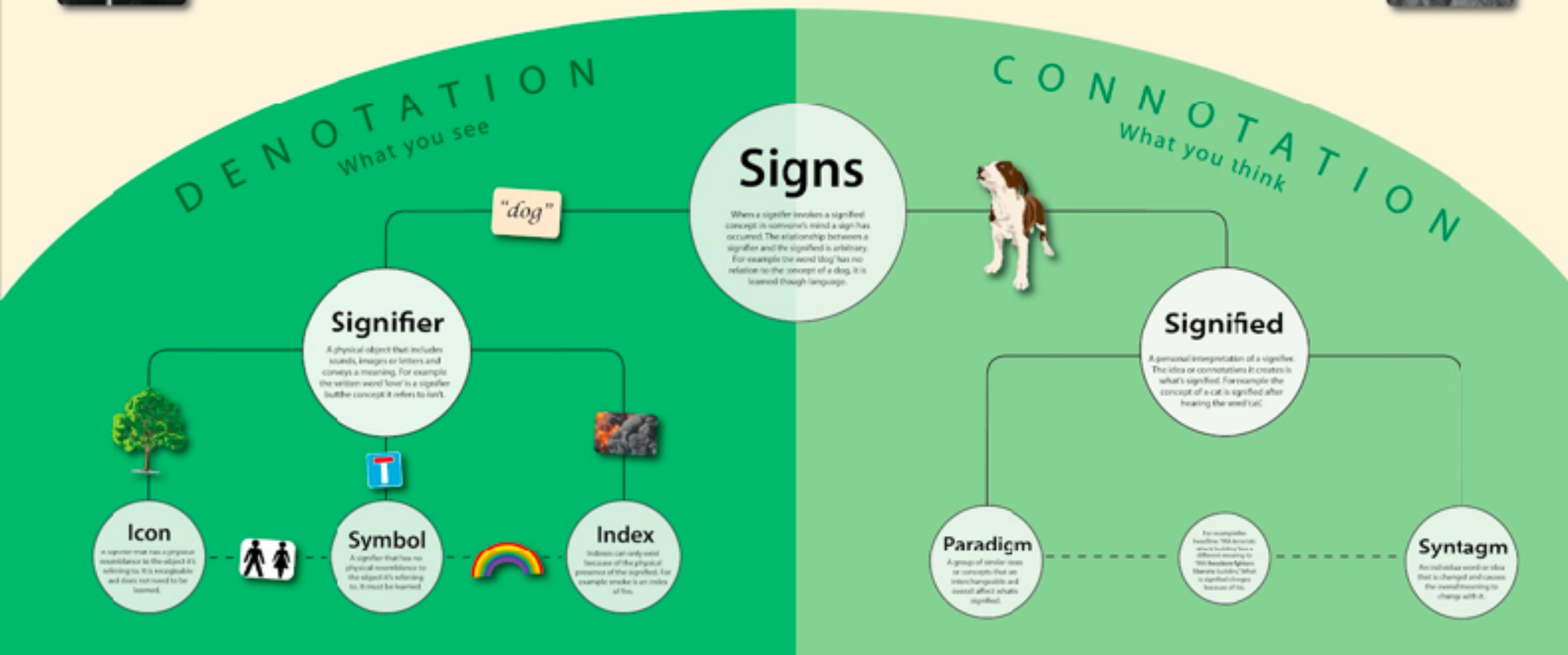

Ferdinand de Saussure
(1857 - 1913)

Swiss linguist who's ideas layed a foundation for many significant agnostics in the 20th century. He was considered one of the fathers of 20th century linguistics. How many modern linguists consider his ideas to be outdated.

Charles Sanders Peirce
(1839 - 1914)

An American philosopher, mathematician, logician and scientist. He was educated as a chemist and employed as a scientist for 30 years. Today he is appreciated for his contributions to logic, mathematics, philosophy and semiotics.

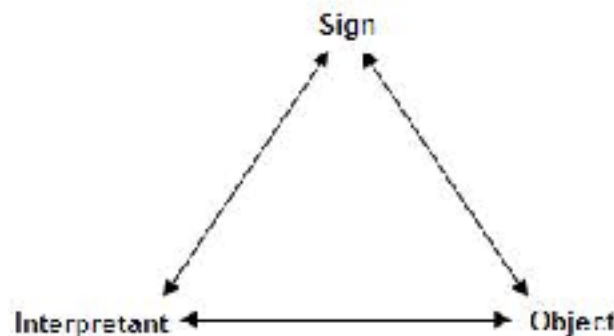
των ορίων της σημειωτικής, της οποίας το επιστημονικό πεδίο είναι λιγότερο ευρύ από αυτό της ρητορικής. Η σημειωτική στο βασικό ορισμό της ορίζεται ως ένας επιστημονικός κλάδος, που αναφέρεται στη μελέτη και στην ανάλυση των συστημάτων σημείων, καθώς και των σχέσεων μεταξύ τους¹. Είναι μια επιστήμη, όπως επισήμανε ο Γ. Πασχαλίδης «της διαφοράς, της πολλαπλότητας, της ετερογένειας, είναι περισσότερο ο τόπος μιας διεπιστημονικής απορητικής και συναρθώνει τις επιστήμες του ανθρώπου γύρω από το κεντρικό ζήτημα της ανθρώπινης νοηματοδοτικής δραστηριότητας»². Ως μελέτη σημείων η σημειωτική

Βασικές έννοιες: Το σημείο

Το σημείο είναι κάτι φυσικό, το οποίο αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας. Αναφέρεται σε κάτι άλλο από τον εαυτό του και εξαρτάται από την αναγνώριση του από τους χρήστες.

Η θεωρία του Peirce

τριγωνική σχέση μεταξύ του σημείου, του χρήστη/ ερμηνευτή και του αντικειμένου (αυτού που αναγνωρίζουμε ως χρήστες από κάθε σημείο).

<Peirce's triad of semiotics>

Βασικές έννοιες: Το σημείο

Η θεωρία του Saussure

Το ενδιαφέρον του προσανατολίζεται στη σχέση των σημείων (των λέξεων) μεταξύ τους.

Σημαίνον: η εικόνα του σημείου όπως την προσλαμβάνουμε

Σημαινόμενο: η νοητική προσέγγιση του

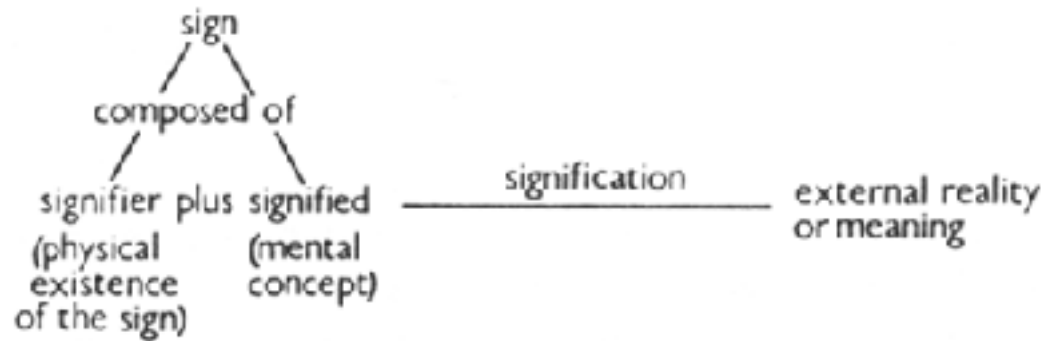

Figure 14 *Saussure's elements of meaning*

Quelle: Fiske 1990, S. 41

Σημειωτική & νόημα

Η σημειωτική αντιλαμβάνεται την επικοινωνία ως τη διαδικασία δημιουργίας νοήματος στα μηνύματα είτε από τον κωδικοποιητή, είτε από τον αποκωδικοποιητή. Το νόημα δεν είναι κάτι απόλυτο και στατικό. Είναι μια ενεργή διαδικασία. Οι θεωρητικοί της σημειωτικής χρησιμοποιούν ρήματα όπως δημιουργώ, παράγω, διαπραγματεύομαι όταν αναφέρονται στη συγκεκριμένη διαδικασία. Η σημασιοδότηση είναι το αποτέλεσμα της δυναμικής διάδρασης μεταξύ του σημείου, του ερμηνευτή και του αντικειμένου.

Κατηγορίες Σημείων

Τρεις κατηγορίες σημείων ανάλογα με τη σχέση ερμηνεύοντος και αντικειμένου:

α) Εικονικά σημεία: η σχέση ερμηνεύοντος και αντικειμένου είναι σχέση ομοιότητας (πχ πορτρέτα, πίνακες που αναπαριστούν φύση, χάρτες κλπ)

β) Ενδεικτικά σημεία: η σχέση ερμηνεύοντος και αντικειμένου δεν είναι αυθαίρετη, αλλά υπάρχει μεταξύ τους σύνδεση φυσική ή αιτιατή (πχ σινιάλα, ταμπέλες που δείχνουν κατεύθυνση, μετωνυμίες κλπ)

γ) Συμβολικά σημεία: η σχέση ερμηνεύοντος και αντικειμένου είναι αυθαίρετη και βασίζεται σε μια σύμβαση

Κάποια σημεία μπορεί να ανήκουν σε περισσότερες από μια κατηγορίες. Για παράδειγμα τα αιγυπτιακά ιερογλυφικά ανήκουν και στη συμβολική και στην εικονική κατηγορία.

Semiotics: Decoding the Hidden Message

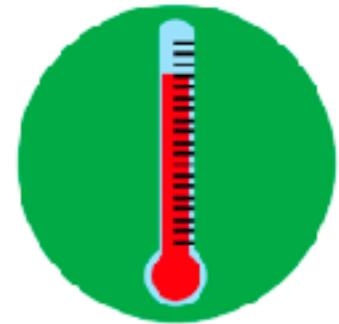
Icon
A graphic image

Symbol
A learned relation

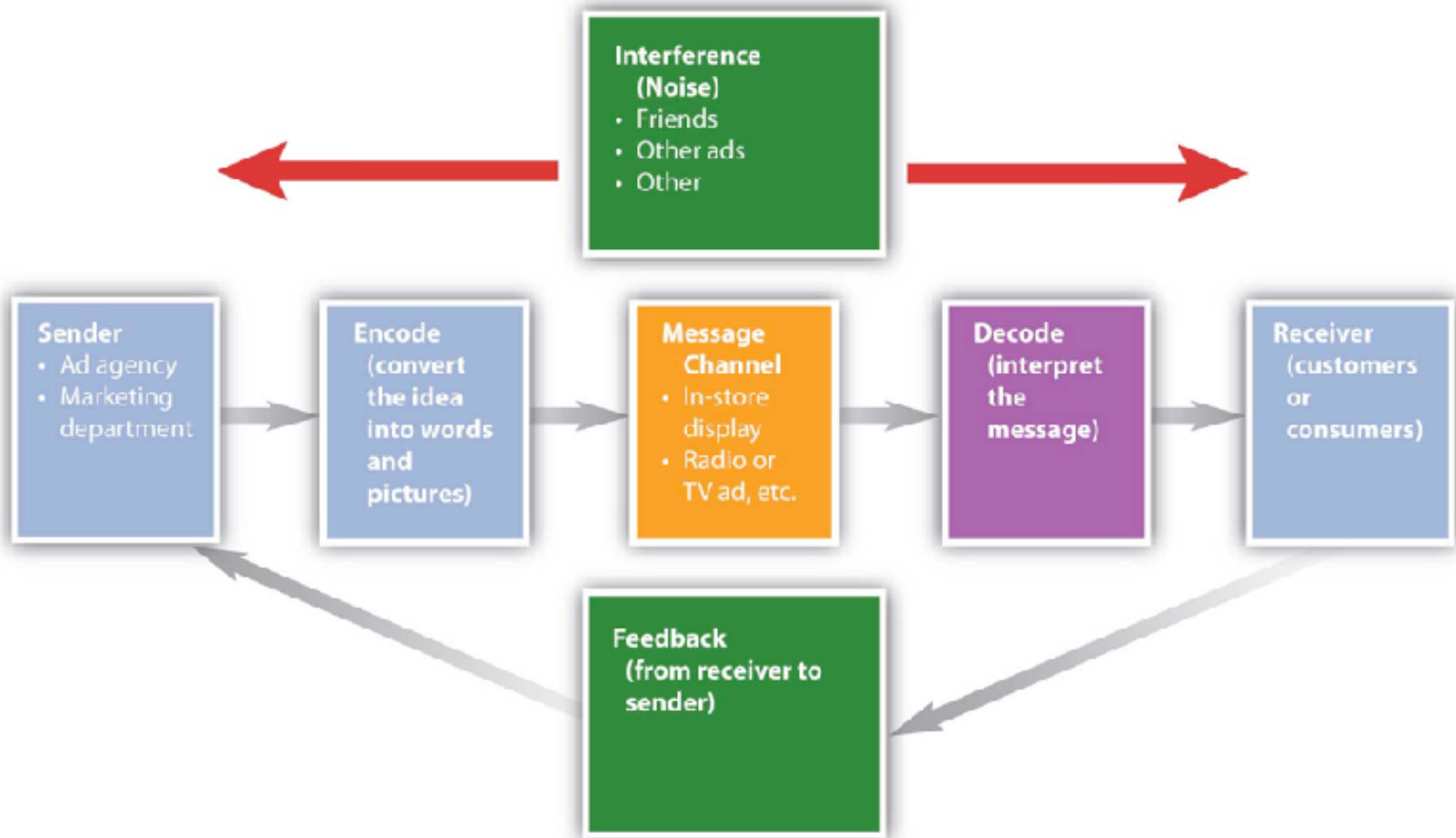

Index
A direct link

Ποια η σχέση της ρητορικής με τη
σημειωτική;

Η σημασία της αλληλεπίδρασης στην ψηφιακή εποχή

Τα ΜΚΔ και οι Επιδράσεις τους

- Τα ΜΚΔ είναι δυναμικά και διαρκώς εξελισσόμενα περιβάλλοντα πληροφόρησης και επικοινωνίας.
- Είναι πολυδιάστατα, πολυτροπικά, πολυκατευθυντήρια, διαδραστικά και σύνθετα περιβάλλοντα και δημιουργούν προκλήσεις ως προς τη μελέτη των επιδράσεών τους.
- Εγκαθιστούν ένα ιδιότυπο τροπισμό επικοινωνίας, αυτό της εξατομικευμένης και ταυτόχρονα μαζικής επικοινωνίας – γνωστής ως **self-mass communication** - και παράγουν νέες μορφές “κοινωνικοποιημένης επικοινωνίας” (Castells, 2009).
- Τα ΜΚΔ είναι **διαμεσολαβητές** της κοινωνικής ζωής.

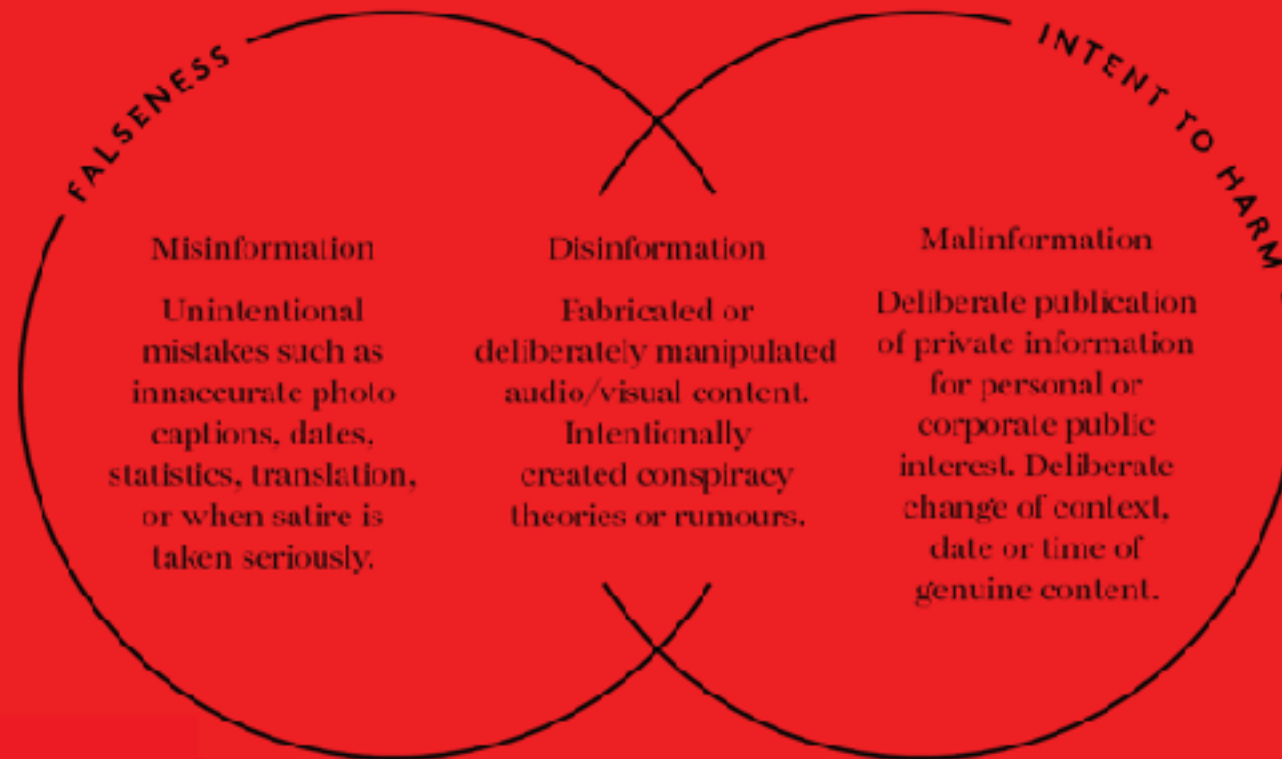
Τα ΜΚΔ και οι Επιδράσεις τους

- Τα ΜΚΔ δεν είναι μονοσήμαντα: δημιουργούν αφενός δυνατότητες, αφετέρου διακινδυνεύσεις.
- Οι επιδράσεις τους έχουν έναν έμμεσο και υπό όρους χαρακτήρα και η μελέτη τους απαιτεί την εξέταση πολλών μεταβλητών.
- Η θεωρητική προσέγγιση στα μεσοποιημένα φαινόμενα αντλεί από την παραδοσιακή έρευνα για τις επιδράσεις των μέσων (**media effects**), καθώς κι από σύγχρονες θεωρίες σχετικά με τα ειδικά χαρακτηριστικά (**affordances**) του κάθε μέσου, σχετικά με τον ρόλο του «θυμικού» (**affect**) στην ψηφιακή επικοινωνία, όπως επίσης και από το **κριτικό παράδειγμα**, συνεξετάζοντας ζητήματα ψηφιακής κουλτούρας, διαδικτυακών κοινοτήτων, και κατασκευής ταυτότητας μέσω του δικτυακού εαυτού.

Τα ΜΚΔ και οι Επιδράσεις τους

- Τέλος της παραδοσιακής εποχής των πυλωρών και αποδιαμεσολάβηση
- Οι χρήστες και οι αλγόριθμοι αναδεικνύονται ως οι νέοι πυλωροί (gatekeepers)
 - Οι **χρήστες** ως δικτυωμένοι **«παραγωγοί-καταναλωτές»** περιεχομένου (prosumers)
 - Οι **αλγόριθμοι** ως τεχνολογικοί **ρυθμιστές** της διαδικτυακής ορατότητας
- Ποιος θέτει σήμερα την ατζέντα; Ποιος ρυθμίζει το φιλτράρισμα του περιεχομένου που λαμβάνουμε;

Mis-, dis- and malinformation

FIRSTDRAFT

INFORMATION DISORDER